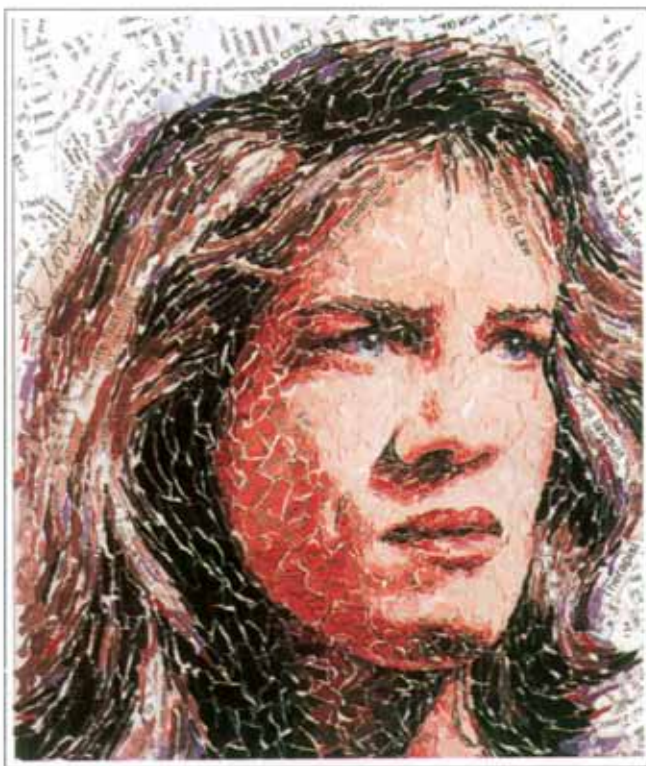

Marguerite Duras

İNGİLİZ
SEVGİLİ

CAN

Fransızca aslından
çeviren
ERTUĞRUL EFEYOĞLU

Marguerite Duras

İNGİLİZ
SEVGİLİ

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

ISBN 975-510-873-4

© Editions Gallimard 1967 / Onk Ajans Ltd. Şti. /
Can Yayınları Ltd. Şti. (1995)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Özal Basımevi'nde basıldı. (1998)

Dizgi: Bedriye Başkan

Marguerite Duras

İNGİLİZ
SEVGİLİ

ROMAN

Fransızca aslından
çeviren
ERTUĞRUL EFEOĞLU

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2 80060, Galatasaray, İstanbul.

Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı
L'Amante Anglaise

MARGUERITE DURAS'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI

BAHÇE / *roman*
BİR KIŞ GÜNÜ ÖĞLEDEN SONRA / *roman*
HİROŞİMA SEVGİLİM / *senaryo*
İNGİLİZ SEVGİLİ / *roman*
KUZEY ÇİNLİ SEVGİLİ / *roman*
KONSOLOS YARDIMCISI / *roman*
MAVİ GÖZLER SİYAH SAÇLAR / *roman*
PASİFİK'E KARŞI BİR BENT / *roman*
SOMUT YAŞAM / *deneme*
SEVGİLİ / *roman*
YAZMAK / *deneme*

1914 yılında Çinhindi'nde doğan *Duras*, gençliğini geçirdiği bu ülkenin atmosferinden ve olaylarından derinden etkilendi. 18 yaşında Paris'e geldi; hukuk, matematik ve siyaset bilimi okudu. Komünist partiye katıldı. İlk romanı *Les Impudents*'ı 1943 yılında yayımladı. Özyaşamöyküsel bir roman olan *Sevgili* ile 1984'te Fransa'da *Goncourt Ödülü*'nü aldı. Çok sayıda roman dışında, birçok senaryoya da imza attı. Bütün eserlerinde edebiyatı sorguladı. 1960 Cannes Film Festivalinde gösterilen *Hiroşima Sevgilim*, *Duras*'ı ününün doruğuna çıkardı. *Duras* 1996 yılının Mart ayında 81 yaşında öldü.

Jean Schuster için.

I

– Burada söylenen her şey kayıtlıdır. Viorne cinayeti üzerine bir kitap oluşmaya başlıyor.

Geçen 13 Nisan akşamında, Viorne'daki Le Balto Kahvesi'nde ne olup bittiğini anlatmayı kabul ettiniz.

– Evet.

– Burada, 13 Nisan akşamı Balto'da sizden habersizce doldurulmuş olan bandın kopyası var. Bu bant, o akşam Balto'da yapılmış bütünü konuşmaları olduğu gibi aktarmakla birlikte, açık değil; söylediklerinden hiçbir şey belli olmuyor. Bu durumda kitabı geliştirmesi gereken sizsiniz. Anlatınız sayesinde, 13 Nisan akşamı, oylumuna ve kendi uzamına kavuşunca, bant anlatmaya başlayabilecek ve okur da, okuma sırasında sizin yerinizi alabilecektir.

– Bildiklerimle söyleyeceklerim arasındaki farkı ne yapacaksınız?

– Bu fark, okurun kitaba yapacağı katkı payını gösterir. Bu fark her zaman vardır.

– Kim olduğunuzu söyler misiniz?

– Adım Robert Lamy. Kırk yedi yaşındayım. Viorne'daki Le Balto Kahvesi'ni sekiz yıl önce aldım.

– 13 Nisan akşamından önce, bu cinayet üzerine herhangi bir Viorneludan daha fazla bir şey bilmiyor muydunuz?

– Hiçbir şey. Duyuruda belirtilen şeyi biliyordum.

– 13 Nisan akşamı, gazeteler yayımlarını durdurmuşlar gibi yapmaya çalışın.

– Ya şimdi bildiğimi unutamiyorsam hiç?

– Onu kısaca belirtin.

Kitabı okuyanların, 13 Nisan akşamı işlenen cinayetle ilgili konumunuzda bulunabilmeleri için, Viorne Jandarması'nın halka yaptığı duyuruyu kaydetmekle başlayalım işe. Kır bekçisi bu bildiriye akşam olurken Pazar Alanı'nda üçüncü kez okumuştur:

"Basından öğrenildiği üzere, Fransa'nın birçok yerinde yük trenlerinin vagonlarında insan parçaları bulunmuştur.

"Emniyet Müdürlüğü'nün adli tıp servisi, bu ayrı parçaların aynı bedene ait olduğunu ortaya çıkarmıştır. Daha bulunmamış olan baş dışında, beden Paris'te yeniden bir araya getirilmiştir.

"Demiryolları kavşağı, bu parçaları taşıyan trenlerin, yönleri ne olursa olsun hep aynı yerden, yani Viorne Köprüsü'nden geçmiş olduklarını ortaya çıkarmaktadır. Parçaların vagonlara bu köprüünün parmaklıklarından atılmış oldukları belli olduğuna göre, cinayetin kasabamızda işlenmiş olması olasılığı vardır.

"Uyarılmış olan Belediye, bu cinayetin olabildiğince ivedilikle aydınlatılabilmesi için, hemşerilerinden, çabalarını polisin çabalarıyla birleştirmelerini ısrarla istemektedir.

"Orta boylu, oldukça iri yarı, yaşı otuz beş ile kırk arasında kaybolmuş kadın varsa hemen jandarmaya bildirmelidir."

– Tıpkı Alfonso Rignieri'yi olduğu gibi, Claire ve Pierre Lannes'ı da tanırdım. Viorne'daki belli başlı elli müşterimin arasında yer alırlardı. Onların kuzini olan Marie-Thérèse Bousquet'yi de tanırdım. Ara sıra, yemek öncesi içki saatlerinde Pierre ile Claire'in eşliğinde ya da akşamleyin geç saatlerde Portekizli işçilerle kahveye gelirdi. Onu ötekilerden daha az tanırdım elbet:

Sağır ve dilsizdi, bu da kendisiyle ilişki kurulmasını sınırlandırıyordu.

Pierre ile Claire Lannes, hemen hemen her akşam, yemekten sonra, saat sekiz ile dokuz arasında gelirlerdi bana. Ancak, birinden biri hasta olduğu için değil de canları çıkmak istemediğinden, moralleri bozuk olduğundan ya da yorgun olduklarından, günlerce bana gelmeden evde kaldıkları olurdu.

İncelik gereği olarak, bir önceki gün ya da bunca zaman kendilerini neden görmediğimi Pierre'e sormama alışkanlığını edinmiştim. Pierre'in, kendisine ne olduğunun ya da ne yaptığının sorulmasından hoşlanmadığını –en azından bana öyle geliyordu– anlamıştım. Galiba bir sıkılma sorunu.

İşte bu yüzden, 13 Nisan'da, Pierre gelince, beş gündür kendisini neden görmediğimi sormadım ona.

Saat akşamın sekiziydi.

Kır bekçisi –o gün üçüncü kez olmak üzere– duyruyu okumak için dosdoğru oraya, alana geliyordu. Demiryolu Kavşağı hikâyesiyle dalga geçiyordum ve Pierre içeriye girdiğinde, Alfonso'ya kendimi tutamadığımı söylüyordum. Pierre yalnızdı. Yanında Claire olmadan geldiği çok olurdu; işten çıkınca dosdoğru *Balto*'ya geliyordu. Merhabalaştık. Kendisine hemen, demiryolu kavşağı hikâyesinden kuşkulanıp kuşkulanmadığını sordum. Bana bundan emin olmadığını söyledi.

Onu yorulmuş ve biraz özensizce giyinmiş –her zaman öylesine düzgün giyimlidir ki!– buldum. Yakası biraz kirlenmiş mavi bir gömlek vardı üzerinde. Anımstıyorum, bu gözlem aklıma takıldı. Kendi kendime şöyle dedim: O da ne, ne oluyor?

Cinayetten bu yana akşamları *Balto*'ya az insan geliyor.

O akşam beş kişiydik: Alfonso, Pierre, kimsenin daha önce görmediği bir adamla bir genç kız ve ben. Adam gazete okuyordu. Yerde duran kocaman kara bir çantası vardı. Üçümüz de baktık ona. Alışılmış sivil polis görünümü vardı adamın; ama yanındaki genç kız yüzünden, onun polis olduğundan tam olarak emin değildik. Bizi dinliyormuş gibi görünmüyordu. Genç kız dinliyormuş gibiydi; hatta, ben demiryolu kavşağından söz edince, gülümsemişti.

Alfonso ile Pierre'i benimle birlikte gülmeye hevesli görmediğim için demiryolu kavşağından söz etmeyi bıraktım.

Cinayetle ilgili konuşmayı yeniden Pierre-başlattı. Kurbanın başı bulunamadığına göre, kimlik saptamanın kanımca olası olup olmadığını sordu bana. Ben de, hiç kuşkusuz zor, ancak gene de olanaklı olduğunu, doğuştan gelen lekeler, biçim bozuklukları, yara izleri vb. gibi şeylerin kaldığını, dış görünüm bakımından kimsenin kimseye benzemediğini söyledim.

Epeyce uzun bir sessizlik oldu. İstemeyerek de olsa, Viorne'da hangi kadının kurbanın eşkâline uyduğunu araştırıyorduk.

Claire'in yokluğunu, bu sessizlik sırasında fark ettim.

Bununla, bu yokluğun dikkatimi çektiğini, Claire ile Pierre'in kaygılı görünümü arasında bağlantı kurduğumu söylemek istiyorum. Onun hakkında Pierre'e bir şey sormadım; ancak, Pierre'in ondan ayrılacağı zamanın belki de yaklaştığını düşünecek zamanım oldu. Ona bu konuda -tıpkı düşüncemi okumuş gibi- Alfonso soru sordu: "Claire hasta mı?" Pierre şöyle dedi: "Evde yapacak işleri var, birazdan gelir; hayır, hasta değil, ama yorgun." Sonra ekledi: Çok yorgun, ama kuşkusuz ciddi bir şey değil, belki de ilkyazdandır.

Sonra, söz gene cinayete geldi.

Katilin kurbanına kudurmuşçasına saldırmasından tiksindiğim için, anımsıyorum, Alfonso bizi şaşırtan bir düşünce ileri sürdü. Şöyle dedi: "Belki de bu, bedeni tümüyle taşımak çok ağır olduğu ve başka türlü yapılamadığı içindir yalnızca." Ne Pierre ne de ben bunu düşünmüştük. Pierre ise, gerçekte bu üç gecenin katile hiç bitmeyecekmiş gibi gelmiş olması gerektiğini söyledi. Bunun üzerine genç kız konuştu. Katilin bu üç gece boyunca köprüye dokuz kez, elindeki kesik başla birlikte on kez gitmiş olması gerektiğini belirtti. Bütün Paris'in demiryolu kavşağından söz ettiğini de ekledi. Konuşmaya başladık. Ona, Paris'te başka neler konuşulduğunu sordum. Bunu yapanın bir deli olduğuna, onun yeni bir La Seine-et-Oise delisi olduğuna inanıldığını söyledi.

Claire geldi.

Üzerinde, yağmurlu havalarda giydiği lacivert bir yağmurluk var. Hava güzel. Bir elinde küçük bir bavul, ötekinde de siyah parlak bir çanta taşıyor.

Claire yabancıları görünce hemen Alfonso'nun yanına gidiyor. Merhaba diyoruz ona. O da yanıtıyor. Ne var ki, halinden, orada yabancıların bulunmasından hoşlanmadığını anlıyorum. Bir gazete hışırtısı işitiyor ve yabancının okumayı bırakmış olduğunu, Claire'e baktığını görüyorum. Bu dikkatimi çekti. Claire'in hali artık bizi şaşırtmıyordu, ama bir yabancının dikkatini çekebilirdi.

– *Hangi hali?*

– Sert.

Pierre, Claire'e doğru, sanki onu saklamak istermiş gibi bir devinimde bulunuyor. Bavulu gösteriyor. Bu da ne? "Cahors'a gidiyorum," diyor Claire. Pierre yatışıyor, gülümsemeye çalışıyor ve herkesin duyması için şunları söylüyor: "Ben de tam birkaç günlük izin alıp sana bu günlerde oraya gitmeyi önermek istiyordum."

Marguerite Duras

İNGİLİZ SEVGİLİ

Marguerite Duras'ın yazarlık serüveni, bir bakıma onun düşünsel ve siyasal gelişiminin yansımasıdır. *İngiliz Sevgili* adlı bu romanı *Duras*'ın yazarlık serüveninin ikinci dönemi olan 'Varoluşçu' döneme ilişkin ürünlerinden biri olarak değerlendirilebilir. Yapıt, konusuyla ve kurgusuyla bu dönemin en belirgin yazınsal ve düşünsel özelliklerini barındırmaktadır. Paris yakınlarında, Viorne'da bir cinayet işlenir. Öldürülen kişinin cesedi parçalanır, parçalar oradan geçen trenlerin vagonlarına atılır, böylece bütün Fransa'ya dağılır. Kesilen baş dışında cesedin bütün parçaları bulunup Paris'te bir araya getirilir ve cesedin bir kadına ait olduğu ortaya çıkar. O arada Viorne'da, Claire Lannes ortaya çıkarak cinayeti kendisinin işlediğini söyler ve herkesi şaşırtır. Karşılıklı konuşmalar biçiminde yazılmış olan romanı okuyan okur, bir yandan da onun oluşumuna etkin bir biçimde katkıda bulunur gibidir. Romanın temel izleği, iletişimsizliktir; kişinin, içinde yer aldığı sağır ve duyarsız toplumla ve toplumsal düzenle iyi bağdaşan kişilerle olan sağlıklı ilişkisini, insana ve topluma duyulan inançsızlığı kusursuz bir kurgu içinde, her zamanki ustalığıyla işlemiş *Marguerite Duras*.

Kapaktaki resim: LAUREN URAM

ISBN 975-510-873-4

9 789755 108735 >